

Pristnost okolja, da se lahko v otroku razvije vztrajen, angažiran in trajnosten značaj oziroma ljubezen do narave.

foto: Igor Brajnik

NARAVNI REZERVAT ŠKOCJANSKI ZATOK KOT UČILNICA V NARAVI

// Bojana Lipej

»Povej mi in bom pozabil. Pokaži mi in si bom zapomnil. Vzbuđi mi zanimanje in bom razumel.«

(kitajski pregovor)

Naravni rezervat Škocjanski zatok ima poleg svoje izjemne vloge kot območje za ohranjanje redkih in ogroženih rastlinskih in živalskih vrst tudi pomembno izobraževalno vlogo. Raznolikost življenjskih okolij, od sladkovodnih do somornih in skorajda povsem morskih, in bližina urbanih naselij nam ponujata edinstveno priložnost za opravljanje različnih vzgojno-izobraževalnih aktivnosti v naravi. Pouk na prostem je zelo interdisciplinaren (povezuje naravoslovne, tehnične in družboslovne predmete) in vključuje mnoge sodobne didaktične pristope, ki pomagajo pri izoblikovanju intelektualnih sposobnosti učencev, spodbujajo njihovo raziskovanje in znanstveno razmišljanje kot tudi iznajdljivost v problemskih situacijah. Ker je pouk na prostem povezan z naravnim okoljem, učence motivira, jih navdušuje za raziskovanje in, kar je najpomembnejše, spodbuja in ohranja njihovo radovednost. Učenci tako lahko naravo in njeno raznolikost spoznavajo in doživljajo prek lastnih izkušenj in izkušenj drugih ter posledično razvijajo odgovoren odnos do ohranjanja in varovanja naravnega okolja.

Vse to nas je spodbudilo, da smo leta 2006 v NR Škocjanski zatok pripravili prvi vzgojno-izobraževalni program, ki je postavil osnove za ustrezno strokovno izobraževalno delo z mladimi in nenaadnje za uspešnejše doseganje zastavljenih ciljev

RAKAR
(*Acrocephalus arundinaceus*)
ilustracija: Jan Hošek

pri ozaveščanju mladih o pomembnosti varstva narave. V letu 2014 je sledila njegova prenova, ki je temeljila na preteklih izkušnjah pri izobraževalnem delu z mladimi ter izmenjavi mnenj in znanja na področju izobraževanja s sorodnimi upravljavci

Ker je pouk na prostem v Škocjanskem zatoku povezan z naravnim okoljem, učence motivira in jih navdušuje za raziskovanje.

foto: Bojana Lipej

zavarovanih območij v Italiji in Sloveniji. Kot rezultat te prenove so bili oblikovani štirje različni vzgojno-izobraževalni programi:

1. NARAVA JE ČUDOVIT IN ČAROBEN SVET,

v katerem predšolski otroci s pomočjo didaktičnih in zabavnih otroških iger na sprehodu po krožni učni poti odkrivajo skrivnosti narave in s čuti zaznavajo njeno barvitost in zvočne kulise množice ptic pevk Škocjanskega zatoka.

2. PUSTOLOVSKI IZLET PO ŠKOCJANSKEM ZATOKU

je namenjen učencem v starosti od 6 do 8 let. Učenci na igriv in poučen način odkrivajo in spoznavajo živo in neživo naravo naravnega rezervata, njeno raznolikost, povezanost in spremenljivost ter značilna življenjska okolja, kot so mlaka, močvirni travnik, trstičje in polslana laguna.

3. OPAZUJEMO IN SPOZNAVAMO ŠKOCJANSKI ZATOK

je vzgojno-izobraževalni program, ki je pripravljen za učence druge triade osnovne šole (od 9 do 11 let) in temelji na njihovem aktivnem pristopu. S pomočjo poskusov, slušnega in vidnega opazovanja, reševanja ugank in nalog učenci spoznavajo pestrost življenjskih okolij in rastlinskih ter živalskih vrst v rezervatu, vključno z njihovimi prilagoditvami takšnim okoljem (plavalna kožica, prikrita obarvanost, različne dolžine kljunov ptic ...), kot tudi, da je raznolikost življenjskih okolij nekaj zelo pomembnega, saj je zaradi nje večja tudi raznolikost živalskih in rastlinskih vrst.

4. RAZISKUJEMO ŠKOCJANSKI ZATOK

je program, ki je namenjen najstarejšim učencem (nad 12 let) in je zasnovan na raziskovalnem delu, ki vključuje pridobivanje znanja o naravi in procesih v njej – učenci zaznavajo, opazujejo in spoznavajo, da se določeni procesi in pojavi v naravi dogajajo in da obstajajo logične razlage zanje. Učenci imajo možnost, da dojamajo smiselnost varovanja biotske pestrosti in razumejo pomen Škocjanskega zatoka kot vroče točke biotske raznovrstnosti v slovenskem in severnojadranskem prostoru.

Glede na obiskanost in pozitivne povratne informacije s strani različnih izobraževalnih organizacij lahko danes s ponosom zapišemo, da je Naravni rezervat Škocjanski zatok potrdil svoje poslanstvo kot učilnica v naravi in v popolnosti opravičuje svojo pomembno izobraževalno vlogo.

Učenci lahko naravo in njeno raznolikost spoznavajo in doživljajo prek lastnih izkušenj.

foto: Tamara Čelhar

»Škocjanski zatok je najprej in predvsem rezervat za ptice. To je vsakomur jasno že takoj, ko vstopi vanj. Z gledišča naravovarstvenega pedagoga je tako tudi prav. To je prostor, kjer otroci lahko razvijajo svoje znanje in zanimanje za ornitologijo ter naravoslovje nasploh. Ponuja tisto, kar v šolah velikokrat izostane - pristnost okolja in čas, da se lahko v otroku razvije vztrajen, angažiran in trajnosten značaj oziroma, preprosteje povedano, ljubezen do narave. Ponuja tudi priložnost, da vsakdanje opazovanje narave razvijemo v znanstveno, kar je v naravoslovnem izobraževanju zanemarjeno, če ne že kar pozabljeno področje. Ornitologija namreč ni zgolj vidno in slušno zaznavanje ptic, ampak znanstveno opazovanje: sistematično prepoznavanje značilnosti in razlik in s tem razvijanje veščin prepoznavanja vrst, razvrščanja v družine, razločevanja vedenj itn. Za to je potrebno teoretično in praktično ornitološko znanje ter velikokrat tudi pomoč izkušenejših ornitologov. V sodobnem pedagoškem raziskovanju pričnemo odkrivati pomene neformalnih oblik naravoslovnega in okoljskega izobraževanja in tudi v tem pogledu Naravni rezervat Škocjanski zatok predstavlja pomembno vzgojno-izobraževalno obogatitev v našem prostoru.«

izr. prof. dr. Gregor Torkar,
Katedra za biološko in okoljsko izobraževanje,
Pedagoška fakulteta Univerza v Ljubljani